

Innowacje w gospodarce opartej na wiedzy (GOW)

- Wiele firm z branż, w których wiedza odgrywa istotną rolę, odniosło w ciągu ostatnich kilku lat sukcesy na rynkach. Najlepszą ich miarą są wyniki notowań giełdowych.

Apple, Microsoft, Google, Samsung – „myślące firmy” – pozostawiają w tyle takie koncerny przemysłowe jak Boeing czy General Motors.

- Rewolucyjny rozwój **technik telekomunikacyjnych** doprowadził do zmian, które spowodowały ogromny wzrost znaczenia **wiedzy** w gospodarce.

Tradycyjne spojrzenie w ekonomii na czynniki produkcji charakteryzowało skupienie uwagi na **aktywach materialnych**, a więc **pracy, majątku trwałym, kapitale, ziemi**. Możliwości wzrostu wartości przedsiębiorstwa wynikały z akumulacji kapitału fizycznego. W **GOW** sytuacja ta ulega zasadniczej zmianie.

- Wzrost gospodarczy w GOW dokonuje się dzięki wprowadzaniu na rynek coraz to **nowych dóbr i usług**. To z kolei jest możliwe dzięki ciągłym procesom innowacji oraz wdrażaniu **innowacji** w organizacjach (także przedsiębiorstwach).

O **konkurencyjności** organizacji w gospodarce (GOW) świadczą wdrażane przez nie **innowacje**, które są efektem:

- rozwoju nauki, realizacji prac B+R,
- zastosowania nowych technik, technologii, zwłaszcza teleinformatycznych

oraz prowadzą do:

- ekspansji na nowych rynkach,
- wprowadzania nowych produktów,
- restrukturyzacji, doskonalenia procesów w sferze produkcji, usług i zarządzania.

Do najważniejszych czynników rozwoju GOW na terenie UE można zaliczyć:

- 1) **Kapitał ludzki** – rozumiany jako zdolność ludzi do innowacji, do współpracy i rozwoju kompetencji, a także umiejętność organizacji do podnoszenia poziomu edukacji personelu i rozwoju wiedzy. Obecnie infrastruktura intelektualna staje się podstawą rozwoju GOW.
-

- 2) **Instytucje finansowe i kredytowe**, które są dostawcami kapitału, w tym kapitału wysokiego ryzyka (venture capital). Tworzenie infrastruktury GOW jest procesem kapitałochłonnym i czasochłonnym, dlatego rola władz i instytucji wspomagających jej rozwój, także pod względem finansowym, są bardzo ważne dla powodzenia tego przedsięwzięcia.
- 3) **Rozwój instytucji naukowych, badawczo-rozwojowych (B+R)** takich jak uczelnie, laboratoria, jednostki B+R, które są dostawcami wiedzy, wykwalifikowanych kadr.

- 4) **Infrastrukturę teleinformatyczną**, która ma ogromny wpływ na przepływ i wykorzystanie wiedzy w gospodarce oraz na całe środowisko naukowo-badawcze, realizację polityki innowacyjnej w kraju i regionie. Umożliwia ona współpracę przedstawicieli środowisk naukowych, B+R, wdrażających innowacje.

Od ukształtowania pomiędzy wymienionymi czynnikami wzajemnych relacji i wynikających z tego efektów synergicznych, zależy powodzenie budowy GOW z korzyścią dla społeczeństwa.

Podstawowym czynnikiem zmian w GOW stają się **pracownicy wiedzy** i wytwarzane przez nich dobra niematerialne – takie jak np.: marka, relacje z klientami, dostawcami, bazy wiedzy, itd.

- Zarządzanie wartością przedsiębiorstwa powinno być w takiej sytuacji przede wszystkim ukierunkowane na kreowanie wartości klienta i tym samym wartości dla klienta. To z kolei prowadzi do zmiany kultury organizacyjnej w przedsiębiorstwie, która musi się koncentrować wokół budowy wartości klienta, jako nowego zasobu przedsiębiorstwa.

Realizacja polityki innowacyjnej powiązana z budową **GOW** w krajach UE opiera się na jej inicjatywach i działaniach realizowanych w dwóch komplementarnych w stosunku do siebie obszarach:

1) **Badania i innowacje**, którego priorytetami są generowanie innowacji, rozwój nowoczesnych technologii oraz mechanizmów absorpcji wiedzy przez gospodarkę. Ich realizacja obejmuje następujące inicjatywy:

a) **Stworzenie Europejskiego Obszaru badawczego** (ERA – European Research Area), którego celem jest integracja działalności B+R oraz zwiększenie mobilności kadry naukowej, B+R na obszarze, w krajach UE.

b) Zwiększenie w krajach członkowskich UE nakładów na BiR (w tym 2/3 z nich mają ponosić przedsiębiorstwa);

c) Wzmocnienie spójności i aktywności działalności B+R w krajach UE, a także wykorzystania jej wyników dla zwiększenia konkurencyjności gospodarki i przedsiębiorstw.

2) **Spółeczeństwo informacyjne**, którego priorytetem jest zapewnienie każdemu mieszkańcowi Unii swobodnego dostępu do informacji za pośrednictwem elektronicznych środków przekazu.

Do ważnych obszarów aktywności państwa w trakcie wspierania zastosowania innowacji oraz rozwoju GOW można zaliczyć:

- 1) Kreowanie popytu na innowacje.
- 2) Zagwarantowanie ochrony własności intelektualnej.
- 3) Zapewnienie kadry dla innowacyjnej gospodarki, kształtowanie postaw innowacyjnych, kreatywności wśród przedsiębiorców i pracowników.
- 4) Ułatwienie sektorowi prywatnemu dostępu do kapitału na sfinansowanie przedsięwzięć innowacyjnych, szczególnie w przypadku konieczności finansowania projektów o podwyższonym ryzyku (venture capital).

Warunkiem realizacji polityki innowacyjnej jest stworzenie efektywnie działającego systemu instytucjonalnego koordynującego działania innowacyjne na szczeblu regionalnym i krajowym.

Zgodnie z założeniami polityki innowacyjnej :

- (1) koordynacja działań innowacyjnych w kraju występuje na szczeblu ministerialnym,
- (2) na poziomie regionów ma miejsce tworzenie instytucji wspomagających finansowanie badań i wdrażanie innowacji,
- (3) na trzecim poziomie znajdują się przedsiębiorstwa, bezpośredni wykonawcy i użytkownicy rozwiązań innowacyjnych.

Regionalne systemy innowacji

W ostatnich latach coraz bardziej wzrasta rola i znaczenie **regionów** we współczesnej gospodarce. Dzieje się tak za sprawą sukcesu wielu obszarów przemysłowych w Ameryce Północnej, Europie Zachodniej i Azji Południowo-Wschodniej, które pod wpływem innowacji przekształcały się z terenów rolniczych w nowoczesne centra przemysłowe.

- **Regionalny system innowacji** jest traktowany jako zasadnicze ogniwo wewnętrznej i zewnętrznej integracji gospodarki oraz nauki regionu.
-

W skład systemu innowacji w regionie wchodzi:

- Przedsiębiorstwa produkcyjne i usługowe.
- Uczelnie, jednostki naukowo-badawcze, laboratoria, samodzielne jednostki B+R.
- Instytucje wspomagania i transferu innowacji oraz wiedzy: agencje rozwoju regionalnego, lokalnego, inkubatory przedsiębiorczości, regionalne centra transferu innowacji, technologii, parki naukowo-technologiczne, ośrodki szkoleniowe, firmy doradcze, stowarzyszenia twórcze i zawodowe, kluby innowatorów.

- Regionalne władze rządowe i samorządowe, przedstawiciele władz lokalnych z powiatów, gmin.
- Instytucje pośredniczące i uczestniczące w finansowaniu innowacji.

Kształtowanie w **regionalnym systemie innowacji** klimatu i kultury innowacyjnej, postaw kreatywnych wśród współpracujących ze sobą partnerów w procesach innowacji, sprzyja efektywnemu przepływowi pomiędzy nimi informacji i wiedzy, prowadzi do rozwoju przedsiębiorstw w regionie oraz wzrostu jego innowacyjności.

Z punktu widzenia **zdolności innowacyjnych** i **kreatywności** można dokonać podziału regionów na:

- a) innowacyjne – charakteryzują się dużym nasyceniem nowoczesnych gałęzi w gospodarce; funkcjonujące w nich firmy stosują nowe technologie i metody organizacji pracy, kreatywnie działają na ich terenie ośrodki B+R, instytucje kreujące przedsiębiorczość, szczególnie w sektorze MŚP.
- b) adaptacyjne – przedsiębiorcy na ich terenie posiadają zdolności do adaptacji oraz rozprzestrzeniania innowacji tworzonych w regionach innowacyjnych, a także umiejętności budowania i koordynowania rozwiniętych kontaktów zewnętrznych z firmami

- c) zachowawcze – innowacje docierają do nich ze znacznym opóźnieniem i są rzadko adaptowane do lokalnej specyfiki, posiadają one niski potencjał przedsiębiorczości, innowacyjności a zlokalizowane na ich terenie przedsiębiorstwa próbują konkurować kosztami.

- d) skansenowe – pozostają poza głównym nurtem procesów innowacyjnych, charakteryzuje je brak zmian strukturalnych i modernizacyjnych, są one niezdolne do budowy zewnętrznych przewag konkurencyjnych.
